

Posudek vedoucího diplomové práce

Jméno a příjmení autora diplomové práce: **Lukáš Beneš**

Název diplomové práce: **Dobré mravy jako korektiv smluvní svobody**

Vedoucí diplomové práce: **JUDr. Alena Bányaiová, CSc.**

Diplomová práce byla v souladu s *pokynem děkana č. 23D/2011 ze dne 2. 8. 2011, kterým se stanoví postup při ověřování originalnosti vysokoškolské kvalifikační práce*, prověřena antiplagiátorským programem THESES, který vykázal shodu diplomové práce s jinými díly 21 %.

Práce se zabývá materií, jíž je věnována bohatá odborná i komentářová literatura, a rovněž judikatura se pojmem dobrých mravů a jejich významem v souvislosti se smluvní svobodou zabývá. Téma je to aktuální, neboť se týká základních zásad, na nichž je postaveno naše soukromé právo. Lze říci, že zvolené téma je zpracováno s pochopením institutů, o nichž práce pojednává.

Výklad je rozvržen do šesti částí, z nichž první dvě podávají výklad pojmů dobré mravy a pojmu smluvní svoboda a jejich projevů. Následující část třetí popisuje historii vývoje pojmu dobrých mravů, kdy začíná pojetím dobrých mravů v římském právu, pokračuje stručným rozborem problematiky po pádu Římské říše a poté se věnuje uchopení dobrých mravů v právních úpravách na území Československa a České republiky. Čtvrtá kapitola srovnává působení dobrých mravů s působením jiných korektivů a šestá kapitola pojednává o dobrých mravech v jiných oblastech práva. Práce je uzavřena závěrem, v němž autor shrnuje poznatky, k nimž dospěl v předchozích kapitolách.

Jak bylo řečeno, autor zpracovává vybranou materii s pochopením, dobře pracuje i s odbornou literaturou. Práce je psána srozumitelným jazykem. Vytknout lze práci to, že je pojata dosti obecně a zejména že otázce působení dobrých mravů ve vztahu ke smluvní svobodě je věnována pouze jedna velice stručná podkapitolka. Bylo by tedy možno namítat, že práce ne zcela vystihuje téma, jak vyplývá z jejího nadpisu. Tento nedostatek by autor mohl napravit při obhajobě práce – k tomu viz dále.

Kromě zmíněné námitky týkající se obecnosti práce je třeba k úvahám a závěrům autora uvést několik poznámek a některé úvahy by bylo vhodné vysvětlit při obhajobě práce.

Na str. 13 autor rozebírá působení dobrých mravů v římském závazkovém právu a vyslovuje názor, že při existenci jednoho smluvního ustanovení (ujednání), které se přičilo

dobrym mravum, by měla být neplatná smlouva jako celek. Svůj názor autor nijak neodůvodňuje. Doplnění v tomto směru by bylo žádoucí.

Na str. 33 autor rozebírá pojem dobrých mravů ve vztahu k pojmu morálky. Dospívá k závěru, že morálka je užším pojmem ve vztahu k dobrým mravům. Další rozdíl spatřuje v tom, že dobré mravy představují právní pojem, základní zásadu soukromého práva a jsou součástí právního řádu. Morálka právním pojmem není, nevyskytuje se v právním řádu a nemůže být vynucována státní mocí. Tyto úvahy jsou poněkud zjednodušené a ne zcela logické. Pokud je morálka užším pojmem než dobré mravy, pak asi nelze konstruovat tak zásadní rozdíl mezi těmito pojmy, jak autor dále uvádí. Rovněž dobré mravy stejně jako morálka jsou součástí určitého mimoprávního normativního systému, který stejně jako morálka, resp. morální zásady působí jako jakési etické minimum. V tom je význam dobrých mravů a morálních zásad stejný a oba pojmy tak nabývají právního významu.

Působením dobrých mravů jako korektivu smluvní svobody, což je název práce, se autor konkrétně zabývá v podkapitole 5.2.1 na str. 39 a 40. Jeho obecné úvahy jsou správné, ovšem dosti kusé. Chybí posouzení konkrétních projevů působení dobrých mravů na smluvní svobodu ať už v právní úpravě nebo v judikatuře. Občanský zákoník přinesl do našeho právního řádu několik úprav, a to kromě těch, o nichž se autor obecně zmiňuje, které funkci dobrých mravů jako korektivu smluvní svobody vyjadřují. Příkladem je úprava předšmluvní odpovědnosti v § 1728 až 1730 o. z. Bylo by vhodné, aby i těmito úpravám autor věnoval pozornost.

Uvedené poznámky jsou především doporučeními, jak zlepšit uchopení a zpracování jednotlivých právních otázek, jimiž se práce zabývá a posunout se od obecného popisu problematiky k řešení konkrétních projevů působení dobrých mravů na smluvní svobodu. I přes vytčené nedostatky lze konstatovat, že autor osvědčil znalost problematiky, o níž píše, i schopnost tuto problematiku zpracovat a prezentovat. Doporučuji tedy předloženou diplomovou práci k obhajobě. K bližší diskusi v rámci obhajoby lze doporučit, aby se autor zaměřil výše zmíněné otázky, tj. na (i) posouzení důsledků v případě, že určité smluvní ustanovení (ujednání) vykazuje rozpor s dobrými mravy, a to nejen z hlediska římského práva ale především podle naší současné úpravy, (ii) vysvětlení úpravy předšmluvní odpovědnosti v občanském zákoníku a její význam z hlediska působení dobrých mravů.

V Praze dne 28. 4. 2023

JUDr. Alena Bányaiová, CSc.